

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 22.

Ljubljana, 16. listopada 1891.

XXXI. leto.

Vsebina: Maks Josin: Deželna učiteljska konferencija. — —z—: Risarski pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Listek. — Književnost. — Naši dopisi: Z Brda. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Deželna učiteljska konferencija.

X.

Razstava učil v prostorih I. mestne deške šole v Poljskih ulicah.

Enketa za deželno učiteljsko konferencijo je sklenila med drugim tudi, naj se za časa zborovanja otvori v prostorih I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani učilska razstava. Vodstvo in učiteljstvo dotične šole je pozdravilo z veseljem to častno nalogo ter se z vso resnostjo poprijelo dela. Mestna občina je radovoljno dovolila porabo potrebnih prostorov. Od slav. deželnega odbora je dobila 100 gld., od kranjske hranilnice tudi toliko*) in s to denarno pomočjo se je otvorila dne 1. vinotoka razstava, ki je razveseljevala oko vsakega učitelja in šolskega prijatelja. Čudil se je lahko vsak razumnik našega šolstva, kako izvrstna učila so nam učiteljem na razpolaganje za uspešno poučevanje posebno v realijah. Najznamenitejše

*) Nedostatek bode pokrila mestna občina.

šolske tvrdke so poslale svoje blago, v prvi vrsti posebno kranjske, potem druge avstrijske, med katerimi se odlikujejo posebno Čehi, in celo Nemčija je obogatila šolsko razstavo. Udeležile so se pa razstave ne samo tvrdke, ampak tudi nekatere šole in učitelji.

V sledečih vrstah hočemo na kratko govoriti o razstavnih predmetih in sicer najprvo o teh iz Kranjske, potem iz drugih avstrijskih dežel in končno iz Nemčije.

1. Kranjsko.

A. Učiteljstvo in šole:

a) Prva mestna deška ljudska šola v Ljubljani.

Ker je bila razstava v prostorih te šole, so imeli obiskovalci priliko, ogledati si vse prostore tega šolskega poslopja in ob enem tudi bogato zbirko njenih učil in dobro urejeno knjižnico. Šolsko poslopje I. mestne šole je jedno izmed najlepših

ne samo na Kranjskem, ampak tudi izven dežele. Razstavljen je bil tudi njen stavbinski načrt. Med njenimi učili se je odlikoval na razstavi posebno načrt stolnega mesta, katerega je izdelal lansko leto g. Mehle za 30 gld. Dalje je razstavila šola statistični pregled svojega naraščaja, t. j. učiteljev, učencev in razredov od svojega početka t. j. od l. 1855. Ta pregled je sestavil po šolskih aktih učitelj Josin, učitelj Armič ga pa potem spretno na popir narisal.

b) Šola nemškega „Schulvereina“ v Ljubljani.

Razstave se je udeležila tudi ta šola. Razstavila je dve šolske klopi, Metznerjev računski stroj in nekaj podob. Klopi je izdelal ljubljanski mizar Binder in sicer tako, da ima prva premakljivo ploščo, učenec jo lahko k sebi do prsi potegne, druga pa premakljiv sedež. Nam se zdi prva bolj praktična kakor druga. Metznerjev računski stroj bi služil dobro v razredih, kjer mora učitelj več oddelkov ob enem poučevati. Učitelju je treba premakniti le dolgo ozko ploščico in stroj kaže popolnoma druge račune, katere učenci lahko dalje izdelujejo in učitelj se lahko z drugim oddelkom dalje peča.

c) Šola v Kranji.

Da mora v hiši red biti, to vé tudi šola v Kranji. Poslala je v razstavo tiskan „Hišni red“.

d) G. nadučitelj M. Rant na Dobrovi.

Razstavil je model šolske table, katere sestavo je sam izumel.

e) G. učitelj J. Levičnik v Železnikih.

Razstavil je urino kazalo, na katerem se kazalca pravilno sučeta. Dober učni pripomoček, s katerim se učenci vadijo na uro spoznavati se.

f) C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku.

Vsaki šoli je zemljevid šolskega okraja neobhodno potreben za zemljepisni pouk. Za kamniški šolski okraj je

izdelal tak zemljevid g. nadučitelj V. Burlik v Kamniku. Tak zemljevid bi moral imeti vsak šolski okraj, a kolikor nam znano, ima ga samo kamniški okraj. Zemljevid je pregledno izdelan. Želeti bi bilo le, da bi bilo poleg gorskih vrhuncev z debelimi črtami označeno tudi pogorje.

g) G. nadučitelj J. Leban v Cirknici.

„Jaz tudi v trop, ki se potí in trudi“. Po teh besedah se je ravnal g. Leban. Videli smo v razstavi njegova dosedanja pisateljska dela: Slovstvena zgodovina, Človek, Mirko Poštenjakovič, Iskrice I. in II., 60 malih povestij.

B. Tvrdek, tiskarne in drugi: Ig. pl. Kleinmayr in Bamberg v Ljubljani.

Znane so zasluge, katere si je pridobila ta tvrdka z izdavanjem naših klasikov v elegantni obliki. Videli smo poleg mnogobrojnih pedagogičnih in družih knjig tudi krasno vezane pesni Stritarja, Aškerca, Gregorčiča i. dr. Opozoriti pa hočemo na dvoje učil za ljudske in nadaljevalne šole, kateri je založila imenovana tvrdka in sicer: 84 podob s slovenskimi napisi. Te podobe so gotovo najcenejše, kajti vse veljajo samo 14 gld. Omisljijo si jih lahko tudi ubožnejše šole. Podobe predstavljajo različne motive iz zemljepisja. Slišali smo, da dodá tvrdka tudi nekaj obrazov iz Kranjske n. pr. Bled itd., ako se oglasi dovolj naročnikov. Drugo učilo obsega 6 napetih tabel popolnoma montiranih, cena 10 gld. 50 kr. Podobe imajo slovenske napise ter nam kažejo žuželke, škodljive sadnemu drevju. Izvrstno učilo k knjigi Erjavčevi, posebno za ponavljalne šole.

b) J. Giontini v Ljubljani.

Ta dobro znana stara tvrdka je razložila bogato zalogo šolskih reči, učil, knjig in mladinskih knjižic, katere so že razni listi po njih vrednosti ocenili. Tvrdka Giontini je znana radi svoje postrežljivosti; tudi cene so primeroma nizke.

e) R. Milic v Ljubljani.

Tiskarna Milic je znana šolska tiskarna. Razložila je že znane nam šolske tiskovine. Omeniti nam je pa posebno knjižničnih tiskovin, na katere je že letno poročilo I. mestne šole 1890/91. l. opozorilo. Dalje smo videli nekaj pesmaric in spisov za mladino in podobo Slomškovo, ki je primeren kras sobam prijatelj tega slovenkega pedagoga.

d) M. Gerber v Ljubljani.

Ta tvrdka je razstavila osobito pisalno, risarsko in razno šolsko orodje.

e) Tiskarna Blaznik v Ljubljani.

Lep kras je dobil hodnik I. mestne šole od te tiskarne. Tu vidimo podobe kranjskih noš iz posameznih okrajev. Žal, da se niso te noše skoraj nikjer drugod ohranile, kakor pri Belokranjcih.

f) R. Šeber v Postojini.

Ta tiskarna je razstavila razne šolske tiskovine.

g) A. Druškovič v Ljubljani.

Vrtno orodje za sadjerejo, dalje metrične mere in uteži. Nizke cene.

h) Fotograf Lergetter na Bledu.

Idejalni pridvižni zemljevid, cena 10 gld. Relief-zemljevidi so kaj dobro učilo za zemljepisje. Želeti pa bi bilo, da bi bil poleg pridvižnega zemljevida isti zemljevid na popirji, da otroci vidijo in primerjajo, kako se vrhunec, pogorje itd. na popirji nariše. Tak zemljevid bi zelo povzdignil vrednost reliefa.

i) Preparator F. Schulz v Ljubljani.

Polagoma si lahko napravi skoro vsaka šola lepo zbirko manjših nabasanih živalij. Učenci prinesejo žival živo ali mrtvo v šolo, n. pr. ježa, netopirja itd., učitelj jo izroči g. Schulzu, ki svoje delo za primerno ceno dobro opravi, kar pričajo njegove nabasane živali, katere je poslal v razstavo. Na ta način je dobila n. pr. I. mestna šola marsikatero žival v svojo zbirko. Razstavil pa je g. Schulz z dovoljenjem vis. deželnega odbora iz Ru-

dolfinuma votlo preparirane domače ribe (njegov izum) in ribam škodljive živali na posebni piramidi prav ukusno sestavljene.

2. Druge avstrijske dežele.

A. Učiteljstvo:

Profesor L. Lavtar v Mariboru.

Metrični računski stroj. O Lavtarjevem stroji in metodi računskega poučevanja slišali smo do sedaj več pro- in contra-glasov, treba torej, da se vsak sam ž njim seznani.

B. Tvrdek:

a) Ed. Hölzel na Dunaji.

V prvi vrsti nam je omeniti zbirko svetopisemskih podob. Podobe so iste, kakor se nahajajo v novejših izdajah „Zgodeb svetega pisma in so lepo barvano tiskane. Dalje je poslala tvrdka lep Haardtov zemljevid Avstrijske-Ogrske in sedem krasnih stenskih podob za zemljepisje in zgodovino. Lepe in za šolo prepotrebne so tudi podobe: Dr. H. M. Schmidt-Göbel „Škodljive in koristne žuželke v gozdu, na polji in vrtu“ (z nemškim tekstom; tu opozarjamo še jedenkrat na slovenske Kleinmayerjeve).

b) A. Pichler's Witwe na Dunaji.

Tvrdka je poslala veliko zbirko podob za zemljepisje in zgodovino. Nekatero zgodovinske podobe so izvrstna priloga k našemu tretjemu slovenskemu berilu in neobhodno potrebne za drugo učno stopnjo, ko se prične poučevanje o širji zgodovini. Podobe nam kažejo prizore iz srednjega veka n. pr. vitežki grad, turnir, obleganje mesta, vojniški nabor, ostrog itd. Isto velja o zemljepisnih podobah. Dalje kažejo podobe kulturnih rastlin, kako se prideluje kava, čaj, tobak itd.; tehnološke podobe n. pr. plavež. Izvrstne so Winkelmanove podobe za nazorni nauk. Sama učila, ki delajo pouk zanimiv in nazoren.

c) C. kr. šolsko-knjižna zaloga.

Tiskane podobe iz zgodovine aposteljnove. Kar se tiče lepote, zaostajajo daleč za Hölzlovimi, seve so tudi radi tega mnogo cenejše.

d) Nežiderska popirnica.

Nežiderske pisanke (Musilove) so učiteljem znane, zato si oglejmo zvezke tvrdke e) H. Votoček v Pragi.

Pisanke te tvrdke imajo krasen popir in posebno na risanke brez ali s petimi stigmami opozarjamo gg. tovariše, ki poučujejo na ta način risanje. Med posameznimi listi je tudi svilnat popir, ki zabranjuje, da ne umaže risarija nasprotne strani. Pisanke imajo linijaturo, kakeršna je uvedena na vseh šolah v Pragi. Pisanke so res priporočila vredne. Založnik jih tudi rad priredi s slovenskimi naslovi.

f) F. Kremlička v Karlinu pri Pragi.

Kremličke nebliščeči lak za šolske table je bil odlikovan že v 8 učilskih, krajevnih in svetovnih razstavah; to ga najbolje priporoča. Kremličke bela kreda je mehka in brez nadležnega peska, najboljša, kar je poznamo; njegova barvana kreda se priporoča za zemljepisne risarije na šolsko tablo. Potem je razstavil barvast neizbrisno kreda, ki se rabi za risanje diagramov, tabél i. dr. in prav ceno risarsko tinto različne barve.

g) A. Kreidl v Pragi.

Najbogatejše je založila razstavo ta tvrdka. Razstavila je precejšno zalogo fizikalčnih in kemičnih aparatov, kakeršnih potrebuje ljudski učitelj. Dalje za prirodopisje naravni razvoj žabe, čebele, muhe, vse preparirano v špirtu; za rudinstvo lepo zbirko dragih kamenov (seve iz stekla ponarejenih). Za prirodopisni pouk smo videli prepotrebne modele: oko, uho, srce in sapnik. Iz lesa fino votlo izdelana so bila geometrična telesa, kakor stožec, piramida itd. Da pa nima Kreidl samo učil za višje razrede, pokazal je s tem, da je razstavil tudi različna rokodelska orodja v zmanjšani obliki za prvi nazorni pouk. Ta tvrdka se mora šolskim vodstvom prav priporočati.

h) Jansky v Taboru.

Table za prirodopisje in računstvo. Prirodopisne table so velike, za vsak pred-

met jedna tabla. Prilepljene so na tak popir, da jih ni treba na platno prilepljati. Med raznimi takimi tablam raznih založnikov so te najcenejše. Isto tako so lepe in cene podobe za nazorni nauk. Nazorna je podoba pravilne države peresa. Zelo nam je ugajala z nravnostnimi izreki slavnega Komenskega in njegovo podobo. Tekst je nemšk; ako priredi tvrdka tudi slovenske take table, gotovo jih bode mnogo na Slovenskem spečala.

3. Nemčija.

Tvrdke:

a) Perthes (Gotha).

Pfeifferjeve podobe presegajo po lepoti in lepi izpeljavi vse druge. Lahko rečemo, da so v lepem okvirji krasilo za vsako gosposko sobo. Kažejo nam pa prizore Heyevih basnij, katere je tvrdka tudi v lepi elegantni in navadni obliki razstavila. Tu vidimo lepo podobo k Stritarjevi pesmi „Deček in ptica“, dalje kažejo se nam podobe za basni „vrabec in konj“, „raca in lisica“ itd. Ako nam prestavi kateri naših pisateljev Heyeve basni na slovenski jezik, zanimal bode ta zvezek našo deco bolj, kakor marsikatera manjvredna izvirna „knjižnica za mladino“. Pozabiti ne smemo tudi Kehrovega „Nazornega nauka“ in del pisateljice J. Spiro. Kar je razstavila tvrdka Perthes, je bilo najlepše v celi razstavi.

b) Schreiber (Esslingen).

Ta tvrdka je znana čitateljem po svojih prirodopisnih podobah za srednje šole. Razstavila pa je sedaj najnovejše izvrstne prirodopisne podobe za ljudske šole. Podobe so zelo naravno slikane in nekatere nam ne kažejo samo živali, ampak tudi njeno okostnico ali kak imeniten del njenega telesa. Dalje nam je omeniti „Schubertovo knjigo „Naturgeschichte der drei Reiche“. Za zemljepisje videli smo lep astronomični atlant in podobo za prvi zemljepisni pouk. Ta podoba je prepotrebna pri zemljepijski v tretjem razredu (Drugo berilo. Berilna vaja „Reka, veletok, morje“).

Hertleve risarske predloge so namenjene učencem višjih razredov, ki rišejo brez stigem.

Tako smo obhodili učilsko razstavo. Preveliko je bilo predmetov, da bi vsakega pregledali in ocenili po njegovi vred-

nosti, omenili smo le one, ki so nam najbolj ugaljali. Prekratek je bil tudi čas razstave, zato je bilo prekoristno za kranjsko šolstvo, da se otvori stalna učilska razstava, kakor se namerava. Upamo, da bodo merodajni za šolstvo vneti faktorji to misel podpirali.

Maks Josin.

Risarski pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah.

II. Normalni učni črtež.*)

A. Razdelitev pouka na krški obrtno-nadaljevalni šoli.

Pripravljalni tečaj: Čitanje 2 uri; pisanje 1 uro; računstvo 1 uro; risanje 1 uro.

V 1. razredu se poučuje elementarno prostoročno in geometriško risanje 3 ure na teden, obrtno spisje 2 uri in obrtno računstvo 2 uri na teden.

V 2. razredu se poučuje strokovno risanje 3 ure na teden skupno s 1 razr.; obrtno računstvo in knjigovodstvo 3 ure.

Vsi razredi imajo skupno 1 uro ve-rouk. Pouk traja 7 mesecev in sicer v sredo in petek od 6. do 8. ure zvečer v nedeljo pa od 8. do 12. ure dopoldne. Učni jezik je v pripravljalnem tečaju in 1. razr. slovenski, v 2. razredu pa nemško-slovenski. Učiteljem plačujejo za vsako uro 80 kr. nagrade.

B. Učna tvarina.

a) Prvotno (elementarno prostoročno risanje). 1 razred: Geometriški ploski ornament in slogni listni in cvetlični ornament, deloma po predrisih na šolski tabli, deloma po primerno izbranih predlogah v kolikor mogoče velikem me-

*) Po tem vzornem črtežu sestavijo se drugi raznim krajnim razmeram primerno. Navadno se tudi nekaj tvarine prikladno skrajša. To kar se je za krško obrtno-nadaljevalno šolo izpustilo, je zaznamovano s [] namreč tvarina za tiste obrtnike, katerih v Krškem ni. Starejši učni črtež za obrtne nadaljevalne šole imamo iz leta 1874. min. naredba z dne 6. mal. travna, ki je tudi natisnen v zbirki šolskih postav za Kranjsko l. 1876.

rilu in natančno izvršenem obrisu (konturi) s svinčnikom, pozneje tudi s peresom. — Z ozirom na različno obrt se vadijo učenci tudi z barvami okraševati svoje risbe. Pri tem jim učitelj nazorno razloži razdelitev barv in njih raznoteri učinek na oko. — Dalje se goji risanje prvotnih prostoročnih oblik po žičnih in lesenih kalupih s primernim razlaganjem najvažnejših perspektivnih prikazni. — Naprednejši učenci naj tudi v obrisih ali s priprostimi obsečevanjem posnemajo arhitektonske obrazbe (oveneje), posodne oblike in priproste plastiške listne — ali cvetlične ornamente po mavčnih modelih, ako to njih obrt zahteva. Učenci naj se pri tem poučujejo o raznih slogih in o uporabi dotičnih predmetov. [Podobarji, izdelovalci pohišja (mizarji), stukotvorci, kamenopisci, vrezovalci, zlatarji, srebrarji, bronarji, lončarji, i. t. d. se morejo tudi izuriti v prostinah (elementih) figuralnega risanja].

b) Merstveno risanje in prvotine iz merstva. I. razred: Učenci naj se seznanijo z uporabo najpotrebnejšega risalskega orodja ter naj se vadijo s tušem potezati preme, loke i. t. d. Učitelj naj na šolski tabli razloži prvotine (elemente) oblikoslovja, kakor tudi tiste geometriške konstrukcije, ki jih rabijo pri izvrševanju tehniških narisov. V tem naj se učenci še na primernih vzgledih izurijo. Vaje v posne-manji (kopiranji) geometriških ornamentov po predlogah. — Najvažneje o merjenji in izračunenji ploskev in teles z navodili o

praktični uporabi učne snovi. — Nazorno razlaganje projektivnega predstavljanja geometriških pripravnih modelih z uporabo.

c) Stavbinsko risanje. V 2. razredu se vadijo učenci risanja jednostavnih važnejših stavbenih sestav (konstrukcij) od kamenja, lesa in od kovin po kotiranih podrobnih narisih in kolikor je mogoče tudi po kalupih. — Pri izbiri predlog je treba vedno ozir jemati na učenčevo obrt. Zidarji in tesarji naj poleg podrobnih črtžev, ki spadajo v njih obrt, tudi posnemajo (rišejo) kotirane očrte, proreze in osnove ostrešij priprostih poslopij. — Stavbinski mizarji rišejo lesne vezi, ukladja, vrata, podrobnosti od durij in oken v kakor mogoče veliki meri, deloma po delarskih narisih, deloma po kalupih. Stavbinski ključaničarji in kovači rišejo ključavnice, vezi (kale), omrežja i. t. d.; [klesarji (kamnoseki) vznožne črteže in druge klesarske narise. Stavbinski mizarji in klesarji rišejo tudi prostine (elemente) grškega in rimskega stebrovja, raznotere obkrajke (simse) in njih člene po velikem merilu in s potrebnimi profili]. Izrise naj izvršé z enakomernimi krepkimi potezami, proreze naj obarvajo ali izčrtkajo, vpisovanje kôt (merskih števil) in opis risbe naj izvršé z razločno pisavo. — Pouk naj bode vedno združen z razumljivim razlaganjem narisov.

Risanje za mehaniško-tehniško obrt. 2. razred: Posnemanje (kopiranje) jednostavnih strojevih delov po natančno kotiranih in pravilno konstruiranih predlogah (delavskih narisih), z uporabo merila in z navadnim ornačenjem snovi. Pri tem naj se učencem najprej razloži zveza posamičnih projekcij dotičnega strojevega dela v narisu, pokaže naj se jim pa tudi po možnosti kalup. Za ključaničarje, kovače, kolarje, urarje i. t. d. naj se izbero primerne predloge s posebnim ozirom na potrebe dotičnega obrta, katere naj izrisujejo po prej pojasnenem načinu. — Posebno paziti je treba na natančno izvršitev in razločni opis risbe, kakor tudi na vpisovanje kôt z debelimi črtami, obrisi (konture) se na-

vadno potezo in z enakomernimi, krepkimi črnimi črtami, kotne črte pa s tankimi rdečimi ali bledimi, prorezi pa se ozalšajo z barvo dotične snovi ali pa izčrtkajo. — Naprednejši učenci naj se po možnosti urijo v obrisovanji (skiciranji) in načrtovanji strojevih elementov, ključavnic i. t. d. po kalupih z uporabo navadnega merskega orodja in v predstavljanji tistih prerezov in profilov, ki so k popolnemu delarskemu narisu potrebni.

d) Risanje za [umetniški in] mali obrt. V 2. razredu rišejo učenci po vzornih, slogno pravilnih predlogah in po odlivih umetno-obrtnih predmetov. Pri izbiri pa je treba paziti na risarsko dovršenost z ozirom na obrt dotičnega učenca. Pričneje naj z risanjem priprostih podrobnostij v veliki meri, potem pa, ko so si učenci pridobili zadostno znanje o podrobnosti, posnemajo naj umetno-obrtniške izdelke (predmete). — Izdelovalci pohišja, [pozlatarji], strugarji i. t. d. rišejo poleg lesnih vezi profilirane obkrajke (simse), skruže (lesbičke), izstružene in izrezbane stebre, noge, površke (krone), ukladbe in jednostavne uporabne predmete po dobrih vzorcih. Posebno napredni učenci naj rišejo tudi podrobnosti po jednostavnih preglednih narisih. — Umetniški ključaničarji in okraševalni kovači rišejo okove, navadna omrežja in omrežja za nadsvetlišča i. t. d. [Zlatarji in srebrarji, dolbači (ciselêrji), vrezovalci (gravêrji) rišejo posode, svetilnike, dragocenosti iz jednake umetno-obrtniške izdelke. Sobni slikarji, krasopisci, lakirovci, okraševalci (dekoratêrji), knjigovezi pečajo se najbolj z barvanimi ploskvenimi ornamentami dotičnega obrta in z izvrševanjem raznih napisov. Figuralno risanje po mavčnih kalupih, risanje in slikanje cvetlic goje le tisti učenci, katerih poklic to zahteva].

Pri redno ponavljajočih motivih (nagibih) naj se zahteva navadno le natančna izvršitev jednega takega motiva in jeden obrisek za daljno uporabo pri nakitu (dekoraciji) dotičnega predmeta. — Drugim

ne umetno-obrtniškim učencem naj se dajejo take predloge, na katerih so narisani predmetje kolikor mogoče v zvezi z obrtjo dotičnega učenca ali pa vsaj vplivajo na izobrazbo okusa, obliko- in barvoznanstva.

e) [Modeliranje ali vpodabljanje. Vaje v posnemanji plastiških predlog (mavčnih kalupov in jednostavnih u-

metno-obrtniških predmetov) v glini in vosku po sistematiškem učnem navodu in z ozirom na učenčevo obrt in na snov, v kateri je dotični predmet izdelan (les, kamen, glina, kovine i. t. d.) Posebno napredni učenci naj se tudi vadijo modelirati po dobrih fotografijah in delarskih narisih. Ako obrt zahteva, naj se vadijo tudi učenci v oblikovanji in ulivanji.] — z —

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Kakor opero „Campa“ in igro „Deborah“, tako je še drugih stvari vravnal Fr. Cegnar za tedanje „Slov. društvo in slov. gledališče“; na pr. Rodoljubi. Igra v treh dejanjih iz českiga poslovenil (Vid. Ljublj. Časnik l. 1851 št. 8—44). Naznanjal je v tem tečaju zlasti slovstvene novine, p. Zvezdice od Radoslava Razlaga (l. 103. 104); Zora, jugoslavenski zabavnik za godinu 1852, od Radoslava Razlaga i Ivana Vinkovića; Koledarčik slovenski od dr. J. Bleiweisa za l. 1852 itd. Priporočil je „Društvo za jugoslavensko povestnico“ (str. 32), katero mora, ako hoče svoj namen doseči, z enako pazljivim očesom kakor za Hervaško, se ozirati na Serbsko, v Dalmacio, v Bosno in na Slovensko; zavoljo tega bi bilo pa tudi gotovo prav, da bi sestavke v svoj letnik jemalo v ilirskem, serbskem in slovenskem jeziku, kakor mu bodo poslani . . . Ako vse to prevdarimo, ménimo, da bi ne bilo napčno, ako bi druge jugoslavenske že obstoječe društva se z Zagrebškim zjediniše; na pr. ljubljansko zgodovinsko društvo, ki bolj životari, kakor živí, od kterega se komaj v Ljubljani vé, da obstoji, ki nima ne obilne podpore, ne dovoljnih potrebnih pripomočkov, ki je v svoji podlagi trohljeno,

v osnovi zastarano; že to gre zlo navskriž, da se pečá s slovensko dogodivščino v nemškem jeziku, kar se že s pravim zapopadkom zgodovine ne more nikakor vjemati itd. (str. 126)“. — To priporočilo je ponatisnila „Slov. Bčela“ s pristavkom: „K temu lepemu in imenitnemu povabilu iz roke našega neumornega pisatelja, g. Fr. Cegnarja, nemamo nič drugega pristaviti, kakor serčno željo in prošnjo, da bi si ga vsi Slovenci, posebno pa vsi Slovenski domorodci k sercu vzeli. Mi Slovenci še nemamo društva za slovensko povestnico, tudi bodemo javeljne kedaj u stanu, ga osnovati. Evo! brati Jugoslaveni nas vabijo in kličejo, Slovenci stopimo u bratovsko kolo jugoslavensko (str. 28. II)!“ — Knaffelnovi šolski milodari (str. 58) itd.

Ker je Cegnar nekoliko pohvalil, nekoliko pograjal Razlagove „Zvezdice in Zoro“ zlasti gledé mešanice v pisavi, gledé lepeglasja in nedoslednosti ali nedoveršenosti, pozval ga je ta na odgovor v „Bčeli“ (1852 str. 32): Odprto pismo g. Cegnarju. Nato se je odzval Cegnar v Novicah (str. 32): Odgovor na odperto pismo gospodu Razlagu: „V 4. listu „Bčele“ ste mi z mogočno besedo napisali 4 vprašanja, na ktere naj

Vam odgovor dam. Ker sim pa že poprej odgovoril, kakor ste me Vi prašali (poglejte v 103. in 104. list Ljubljanskega časnika), in ker ne sediva pri zelenej mizi, še manj pa na šolskej klopi, Vas zavernem na imenovana lista, kjer sim dokazal, kar sim govoril; dvakrat, pravijo. se pa v mlinu pové itd.“ — Grajala sta „Zoro“ v Novicah tudi Podgorski in vrednik dr. J. Bleiweis, katerim nasproti je „Odgovor gospodom pretresovavcem Zore od Radoslava Razlaga“ v Bčeli (1852 str. 62—64), vendar brez — vspeha!

„Ljubljanski Časnik l. 1851 je pod vredništvom K. Melcerja hiral ter razun vladnih ukazov in vradnih oznanil le ponatiskoval boljše spise iz prejšnjih slovénskih in slovanskih časnikov; kar mu v št. 104. poredno napiše njegov pomočnik Fr. Cegnar naslednje „Slovo od bravec“: „Z umerlim starim letom se je tudi kamen zavalil na grob Ljubljanskega časnika. Pešale in pešale so njegove, kakor močí sivega starčeka, da je moral svojo osodo zgoodej doseči. To pa ni moglo drugači biti, ker mu je manjkalo studenca, iz kterega bi bil zajemal vir življenja, ker je pogreševal zraka, v kterem bi bil zamogel svoje slabe ude okrepčavati. Da se ni dvignul visoko, da bi ga bili čislali in hvalili, mu ni zameriti, ker je imel eno peruto zvezano drugo zlomljeno. Sam si je trudil stermo na stermem potu, nobeden mu ni prišel v pomoč, nobeden opešanemu pod pasho segel, toraj ni čudo, da je reva začel slabeti in pešati, da je poslednjič omagal. Svojim prijatlom, ki so ga v svojo hišo sprejemali in mu niso sovražni bili, se poslednjič še serčno zahvali in prosí, da bi spomin na njega v svojih persih ohranili. Naj počiva na strani svojih rajncih bratov, slovanskih časopisov. Z Bogom!“ (Gl. Dodatek Koledarju l. 1854 str. 35—36)! —

Koledarčik slovénski za l. 1852, na svitlo dal dr. J. Bleiweis, ima (str. 27—32) „Narodske pesmi slovanskih narodov avstrijskiga cesarstva“, z opombico: Za po-

kušnjo podamo pod tem naslovam venec mičnih narodskih slovanskih pesem v izvornim jeziku in s prevodam slovanskim, zloženim skozi in skozi po našim izverstnim pesniku g. Francetu Cegnarju, razun perve Češke (Sirotek, posl. L. Jeran) itd. So pa té-le: Moravska: Pogoji. Slovaška: Barbara. Poljska: Spremini. Rusinska: Krakoviak. Serbska: Ženin. Horvatska: Vojni novák. V prilogi pa je Cegnarjeva pesem K d a j? z napevom (Néhala kdaj ti bo, mila Slovenja, s tvojga očesica padati kaplica itd.). — Novice l. 1852: Marko kraljevič i Musa-kesedžija. Iz Serbskega poslovenil Fr. Cegnar (l. 6—9). Graničar. Balada, po nemškem (Po straži tiho gor in dol — Koraka graničar). Slovo Čertomira in Bogomile. Budnica (str. 72). Roža. Po pesmi česki Karla Šnaidera (str. 73). Zadnja roža (str. 80). Od kdaj pregovor: „Ga v žakelj dene?“ Poleg povesti Valvazora v 11. bukvah (Ravbar i Španjol l. 44. 45). Ob posvečenju spominka dr. Prešerna v Krajnji 3. julia 1852 (Postavite spominek na gomili l. 54). Kaznovana skopuha (Za mizo pri bokalu vina — Sedita huda dva skopina l. 100). — Kako napise na pisma narejati (str. 81. 82), s sklepom: „Vsacemu je prosto napis narediti, v kterem si bodi jeziku; nobeno pismo zavolj tega ne bo zaostalo ali se zgubilo. Le takrat, ako se v kake tuje nemške kraje piše, je svetovati ime kraja tudi v nemškem jeziku pristaviti, sicer pa je to nepotrebno, ker vradniki na Slovenskem, ki imajo s pismi opraviti, morajo slovansko znati, in nobeden se ne bo in se ne smé prederzniti, pisem, na kterih so slovanski napisi, zadrževati, ali kaj družega zoperpostavnega ž njimi početi, ker bi sicer kazni zapadel“.

Slovanski popotnik. „Z novim letom je vzel knjigo pod pasho in prijel „slovanski popotnik“ za palico, obiskovati slovanske brate na Jugu in Severu. Hodil bo po mestih in selih, po dobravah in gorah, ob bregovih rek in morja; tudi v barko bo stopil in ogledoval bližnje otoke.

S potnim listom oskerbljen bo prestopil tudi austrijsko mejo, ogledal skalovito zemljo Černogorcev in prebral grobopise na osodopolnem Kosovem polji. Občudoval bo sive stolpe stare Moskve in krasote merzlega Petrograda. Poiskal bo grobove slavnih mož in se nad njimi zjokal. V veselih družbah se bo razveseloval, v žalostnih žaloval. Stopil bo v poslopje velikaša, v hišo umetnika, v kočo rokodelca. Posebno rad pa bo poterkal na vrata imenitnih pisateljev, tiskarnic in knjižnic, kjer se bo naj več časa mudil, vse bolj imenitne spise v roko vzel in marljivo prebiral. Vse pa, kar bo tû ali tam imenitnega zapazil, ali kar bo od družih slovanskih popotnikov slišal, bo skerbno v svojo knjigo zapisal in „Novicam“ naznanil“. — Tako je v l. listu 1852 po Novicah pričel spisovati France Cegnar slovansko in slovénsko slovstvo, kar je z veliko marljivostjo nadaljeval nekaj let, deloma celó do l. 1858 (str. 5—405), na radost in korist vsem rodoljubnim učencem. Za njim je „pregled slovenskega slovstva“ dajal nam A. K. Cestnikov, posebej od l. 1859, dokler je v Letopisu Slov. Matice 1869. II sestavljati jel „bibliografijo slovensko ali slovensko knjigoznanstvo“ od začetka l. 1868 dr. E. Costa, katero opravilo je potem l. 1873 prevzel Ivan Tomšič.

Koledarčik dr. J. Bleiweisov za l. 1853 ima na čelu pesmico Cegnarjevo:

Želja Koledarčika.

Zagledal na Savi sîm belí dan,
Obiskal bi rad gromečo Dravo,
Triglava staro sneženo glavo,
Bi vidil planjavo in breg morjá.

Ozerl bi v deželo se bratovo
Na Veltave obljudene bregove,
Kjer Visla podí sreberne valove,
Kjer plavajo barke po Donavi.

Če smem se vverstiti med brate le,
Če snem na poslednji sedež sestí
In biti prijatelj roda zvesti:
Na zemljo poklekem, poljubim jo.

Novice l. 1853: Predpustnica. Povest za kratek čas (str. 32). C—r. — Glasnik slovenskega slovstva, izdal A. Janežič l. 1854 v Celovcu: Pogin Atila. Serbske: Naj lepši lov. Jelen in vila. Asan-Aginica. Bulgarske: Vzrok požgane gore. Sanje. Ruske: Goljufana. Kako brez millega. Mladeneč. Česke 1—4. Slovaška. Novogerška: Lepa pevka. — Terst (Opis str. 44—53) Fr. Cegnar. — Koledarčik l. 1854: Naj lepša dota (Kaj prinesla je nevesta Marku str. 61). — Novice: Konjiček. Moravska (str. 288). Slov. Berilo za III. gimn. razred: Graničar. Černigrob. — Koledarček l. 1855: Kuka-vica (Iz kraljodvorskega rokopisa). Cena starosti. Mraz v sercu. Pred Bogom bomo vsi enaki (Serbska narodna)! — Novice: Svetniki delijo blagoslove (Serbska nar. pes. str. 404). F. C. — Slov. Berilo za IV. gimn. razred: Zlati izreki na pr.: Boljše je s pravičnim peš hoditi, kakor s krivičnim se voziti. Kadar popise slavnih mož preberamo, si želimo njih lastnosti in dela, al — njih osode si mnogokrat ne želimo. Raji te z resnico razjezim, kakor da bi ti z lažjo ustregel. Resnica je duhu to, kar je očesu svetloba (str. 187—8) itd. —

Novice l. 1856: Mati svetega Petra (Serbska nar. pes. str. 112). Zornici (Tebe še gledam, — Ti mi še siješ itd. str. 124). Hudobni sin (Serb. n. p. str. 160). Solnčeva sestra in paša tiranin (Po Vuku str. 318). Na grobih (Blagor mu, ki se spočije, — V černi persti v Bogu spi! — Lepše solnce njemu sije, — Lepša zarja rumeni itd. str. 354. Zložena blezo vže l. 1847 cf. Dodatek str. 38). Terst (str. 400—416 cf. Glasnik slov. slovstva Janežič l. 1854). — Novice l. 1857: V spomin franciškanu Fr. Jukiču, umerlemu 20. maja 1857 na Dunaji (str. 244). Zarji (Z zlatim opasom — Strinjaš milotno — Nebo in zemljo, — Jutrajna zarja itd. str. 256). Učenec (Serb. nar. str. 360). Žena bogatega Gavana (Serb. nar. str. 364). — Novice l. 1858: Pesem starca (Osem križev nosi

moja rama str. 64). Pesem slepca (Po ravnici, po stezici hodim str. 96). Vinska terta in oblaki (Na gorici raste vinska terta

itd. str. 152). Sanj nemilosrdnega kneza (Noč leži na zemlji, burja tuli itd. str. 392).

L i s t e k.

Trije štiridesetaki.

II.

Drugi štiridesetak se mi pa ni hotel pokazati v tako ugodni luči, kakor prvi in naj sem obračal svoj mikroskop, kakor sem hotel; ostal je vedno le štiridesetak. Starostna doklada je to.

Po petih dolgih letih dobiš — pa le ako si bil priden — 40 gld. službe več. Dasi znese to na mesec le 3 gld. 33¹/₃ kr., vendar smo hvaležni zanj. Tudi ta mala vsotica se učitelju pozna pa — premalo se pozna in to zato, ker narasejo učitelju stroški v petih letih mogoče več, kakor za 40 gld.

Večina učiteljev je oženjenih in — bodi si, da Bog nas posebno ljubi, bodi si da zato, ker se uže itak bavimo z vzgojo — blagoslavlja nas on, da narase družina učiteljeva v petih letih za dve, tri ali še za več glav; in kaj je 40 gld. proti takemu naraščanju? Če bi stroški ostali isti, kakor pred petimi leti, bil bi to poboljšek, tako pa ne, kajti

»Er zählt die Häupter seiner Lieben
Und findet anstatt viere — sieben«.

V takih okoliščinah je 40 gld. pač premalo in učitelju, kateri dobi obvestenje, da je dobil starostno doklado, pridejo z globokim vzdihom iz ust besede: »Zakaj ni več?!«

Da, zakaj ni več!

Od leta do leta nalaga se učitelju več stanovskih skrbij, ker se od leta do leta več od njega zahteva. Saj on ni le učitelj otrok, on je učitelj naroda in — kaj je vse v tem zapopadeno, kako široko je polje njegovega obdelovanja!

Na tem širnem polju določili so se nam posamezni deli, katere naj posebno gojimo. Kaj se od učitelja vse ne zahteva! On naj vzgojuje mladino, on naj poučuje odrasle, on naj zalaga se sadnim drevjem iz šolskega vrta, on naj poučuje kmeta o umnem kmetijstvu, on naj vzbuja narodno zavest, on naj zboljša cerkveno petje, on naj goji narodno pesem, on naj . . . Bog ve, kaj še — sploh on naj bode duša vsega gibanja in živjenja v okrajih.

In učiteljstvo?

Vedoč, da se zahteva vse to od njega v prid naroda, dela z vsemi dušnimi in telesnimi močmi. Preštej drevesca, katera so romala iz šolskih vrtov na kmetije, preštej drevesa, katera je učitelj cepil po kmetijah od divjaka do divjaka hodeč; primerjaj nekdanje cerkveno petje s sedanjim, kjer deluje učiteljski-organist,

preišči narodna društva in njih odbore; skoraj v vsakem dobiš učitelja, kateri je navadno najdelavnejši ud tistega. »Zvon«¹⁾ se glasi, »Struna«²⁾ poje, in v gorskem Čemšeniku se čuje umetno moško petje. In »Zvonov in »Strun« in gorskih Čemšenikov je mnogo in to je — delo učitelja!

Požrtovalno deluje učiteljstvo v prid naroda. Tega mu ne more nihče odrekati, vspех njegovega delovanja je očividno, sad se kaže, in za vse to, za ves ta trud avanzira učitelj vsakih pet let za 40 gld.

Uspehi bili bi lepši še, ako bi učitelj ne imel poleg stanovskih skrbij še skrbi za svojece.

Zmanjšajte mu te skrbi, ker mu jih popolnoma odvzeti ne morete in videli bode te kako bolj se bode oživelo delovanje učiteljstva. Kje more učitelj poučevati zbranim duhom, ako mu ga begajo moreče skrbi; kje imeti misli popolnoma pri pouku, ako mu jih motijo érteži, kako bi svojim pomagal; kje more gojiti petje s pravim veseljem, ako mu tlačí tuga srce; kje sploh delovati, ako mu obup jemlje vso delavno moč?

Tu je nujna potreba, da se pomaga učitelju, ker si sam pomagati ne more. Naj bi bil rokodelec! Zasluzek bil bi potem od njega odvisen, in s pridnostjo in z vstrajnostjo vedel bi si toliko zaslužiti, da bi imel dovolj on in njegovi. Učitelju sta roki zvezani, drugzega ne sme začeti in delati, kakor to, kar mu stan veleva in to je — toliko nehvaležno!

Bog je vsadil drugim upanje v srce, da laže prenašajo zemeljske nadloge — učitelj nima upanja. Z vedrim očesom gleda v bodočnost. Na temnem obzorji prihodnosti se mu ne prikaže svitla zvezda upanja. Zginile so iluzije, katere so ga mladeniča navduševale za ta stan. Katero upanje naj mu lajša težave? Ta štiridesetak, kateri se mu obeta vsakih pet let? Ne, ta mu ne more odvzeti skrbij, ta mu jih ne more niti zmanjšati. Ta štiridesetak mu je toliko, kakor kaplja vode žejnemu. Naj upa na zboljšanje službe, na avanziranje? Tudi to upanje je zgubilo že davno svojo magično moč — in kdor bi hotel učitelje tolažiti s tem, dobil bi pri večini v odgovor — ironičen smeh.

Avanziranje! Kako visoko pa more učitelj avanzirati? Da, če bi v sak jedenkrat prišel v prvi plačilni razred! — Britke skušnje našega živjenja odvzele so nam ves optimizem in malo je učiteljev, kateri bi

¹⁾ »Zvon« = Šmartinsko pevsko društvo.

²⁾ »Struna« = Vaško pevsko društvo.

upali, da bodejo oni izmed onih sedemindvajsetih (ali koliko je Vas tako srečnih), ki so v prvem plačilnem razredu. Saj je še v drugem in tretjega težko priti pri sedanji sistemi. Pri sedanjih razmerah ne odločujejo avanziranja zasluge ampak sreča — protekcija.

Mnogo službenih let je učitelju — poguba! Če si star, ne dobiš službe, zato ker si star. Koliko je starih učiteljev z dvajsetimi do tridesetimi službenimi leti, kateri so še sedaj v IV. ali III. plačilnem razredu! Revež, kaj more on zato, da ni več mlad! Kdo se ozira na uspehe učitelja, na njegovo marljivost! Krajni šolski sveti, obstoječi večinoma iz četvorice kmetov (mnogokrat takih, ki še šole videli niso od znotraj) z župnikom na čelu, ti napravijo terno, ter jo predložé dež. šolskemu svetu. »Aut Caesar, aut nihil! Ta si sme jednega izmed onih treh odbrati, na one vzadaj za terno skoraj ne sme svojih očij obračati, sicer kliče krajni šolski svet, deželnega na odgovor!

Krajni šolski svet je toraj ona instanca, katera pravo za pravo odločuje oddajanje služeb in ker je pri krajnih šolskih svetih navadno župnik odločilna in merodajna oseba je usoda našega avanziranja v rokah župnika. Če si se temu ali pa kateremu izmed njegovih tovarišev zameril, nikdar ne kompetiraj, prihranil si bodeš 50 kr., katere drugod tako potrebuješ. In sedaj bi še radi nekateri — pa le nekateri — gospodje še več upliva imeli pri oddajanju učiteljskih služeb! — — — Takih razmer ni pri nobenem stanu! Take razmere ne smejo tudi pri nas več biti! Kaj bi

rekli gospodje župniki, ako bi jih za kako župnijo kmetje v terni morali predlagati in ako bi si jih izbirali kmetje? In vendar so župniki še bolj neposredno od njih plačani, kakor mi. Kakor tem, naj tudi nam deli službe višja oblast, katera je sposobna o delovanju učitelja prav soditi, brez ozira na predlog krajnega šolskega sveta. To moramo zahtevati vsi; pravico do te zahteve nam bode pripoznal vsakdo. Zato se mi čudno zdi, da se je učitelj, kateri je pri predzadnji deželni učiteljski konferenciji utemeljeval predlog, da naj se odzame predlaganje učitelja krajnemu šolskemu svetu, v nekem slovenskem listu obdeloval na način, kakor bi bil Bog si ga vedi kako pregreho storil. Kar je on predlagal, to moramo vsi zahtevati. O našem avanziranju naj razsojajo ljudje, kateri morejo razsojati naše delovanje, kateri vedó ceniti delovanje učitelja, nikakor pa ne taki, ki »šole od znotraj niti videli niso«. Ta zahteva je pravična, vsak drug stan bi je stavil pri enakih okoliščinah. Ni prav torej, da se po dolgem času zopet sramoti učitelj, kateri ni nič drugega storil, kakor to, kar bi vsak v enakih okoliščinah. V zadostilo mu bodi zavest, da je delal v prid svojih tovarišev in da so mu ti hvaležni za to.

Zašel sem! Preiskovanje tega štiridesetaka zavedlo me je na stranska pota. Naj bode! K sklepu izrečem le željo, da bi kmalu mi bilo mogoče Vam poročati, da se je ta štiridesetak spremenil saj v petdesetak če ne v kaj večjega, ter da je pomagal zmanjšati kopo skrbij, katere tlačijo glavo učitelja, posebno učitelja-očeta.

Postojinski.

Književnost.

Letna šolska poročila. (Dalje.) Letna šolska poročila od 1 — 8, ki smo jih priobčili v zadnji številki, so vsa jednako urejena po notranji in tudi po vnanji obliki. Učenci oziroma učenke so razvrščeni v abecednem redu; samo odličnjaki so z debelim tiskom označeni; kateri otroci so bili »nesposobni« za bližnji višji razred oziroma oddelek, ni označeno.

To naredbo s pedagogičnega stališča s prepričanjem odobrujemo. V prvi vrsti je roditeljem in šoli mar, če se je kak otrok slabo učil in to roditelji izvedo po šolskem naznanilu (spričevalu). Čemu takega otroka ki v mnogih slučajih ni sam vzrok slabemu napredovanju, s posebnim tiskom v šolskih poročilih na javnost postavljati! Tudi starišem se tako ravnanje z otrokom nikakor ne dopada, posebno, ako so prepričani, da se je otrok prizadeval in trudil, da bi dobro »izdelal«, pa mu zaradi slabe glave ni bilo mogoče; otrok pa čestokrat zastran tega izgubi vse veselje do šole. Pripeti se tudi, da se učitelj zavoljo lokacije starišem zameri, češ, moj sin bi imel poprej biti, kakor N. i. t. d.

Naslednji dve poročili pod štev. 9. in 10. imata sicer otroke v abecednem redu, vendar so »nesposobni« posebej in s posebnim tiskom označeni. Te tudi ne odobrujemo iz zgoraj navedenih vzrokov. Ako je otrok poboljšljiv, ga tako »ožigosanje« ne more posebno vspodbujati k poboljšanju, nepoboljšljivi pa se bode še smejal ali celo bahal, da je drugače tiskan. —

9.) Letno poročilo Franc-Jozefove ljudske šole v Črnomlju. Število otrok 471. Za višji razred je sposobnih $21 + 15 + 31 + 42 + 39 + 33 + 30 + 42 + 37 = 290$ (62%). Učiteljstvo: Jeršnovic Anton (nadučitelj), Vrbančič Miha (veroučitelj), Šetina Franjo, Clarici Rozalija, Perko Lavrencij, Štefančič Franjo. —

10.) Letno poročilo štirirazredne deške ljudske šole v Novem Mestu. Število učencev 207. Učiteljstvo: P. Ehrenfried Zupet (veroučitelj), P. Vinđišar Viljem, P. Koprivec Inocencij, P. Hrovat Florentin (vodja), P. Otakar Aleš, P. Turk Efrem.

11.) Letno poročilo štirirazredne ljudske šole v Postojini. Število otrok 357. Za višji

razred oziroma oddelek je sposobnih 254 (= 71%). Učiteljstvo: Thuma Janez (nadučitelj), Zakrajšek Frančišek (veroučitelj), Josin Teodor, Dimnik Jakob, Primožič Števo, Praprotnik Ivana, Praprotnik Viktorija, Matanovič Avgusta. S to šolo je združena tudi obrtnonadaljevalna šola, जो je obiskovalo 32 rokodelčičev. (Dalje prih.) J. D.

Slovenski koledarji. Da se odpomore jako čutni potrebi, izdala je »Narodna Tiskarna« celo vrsto slovenskih koledarjev, kateri se odlikujejo takisto po skrbni sestavi, kakor po krasni tehnični izvršitvi. Ravno sedaj je izšel »Skladni koledar« za leto 1892., na katerega opozarjamo slovensko občinstvo, a tudi »Stenskega koledarja« in »Dijaškega koledarja« je še nekaj v zalogi.

Vestnik šolske družbe sv. Cirila in Metoda. V. Izdalo in založilo vodstvo. V Ljubljani Tiskala Katoliška tiskarna. 1891 — Slavna družba sv. Cirila in Metoda je razposlala svoj vestnik za leto 1890. V njem nahajamo poročilo o VI. glavni skupščini v Kamniku, imenik podružnic, družbinih pokroviteljev, sedanjega vodstva, nadzornišstva, razsodništva ter seznam zavodov, katere vzdržuje družba. Knjižici so pridejana naznanila trgovcev, lekarjev knjigarjev itd. Družba je imela dohodkov nad 7.500 gld, stroškov pa okroglih 5.600 gld., ki se razdele na 6 zavodov, katere vzdržuje družba, dalje za šolstvo, za izdavanje knjig, za dijaške kuhinje itd. 7.500 gld. je lepa vsota, toda za ves narod, to si le priznajmo, je premajhna. Družba ima velevažno in prekorigno zadačo reševati slovenske otroke raznarodovanja. Zato pač zasluži vsestransko podporo, vsi stanovi brez izjeme morajo pospeševati njeno delovanje. Dohodki se morajo podvojiti, potrojiti, da bodo družbeni uspehi povoljni. Naj mi gg. učitelji oprosté, ako rečem, da slovenski učitelji v celoti premalo žrtvujemo za družbo, ki je tolike važnosti za ves narod, pa tudi za učitelje slovenske. Tu ne pomagajo nobeni izgovori, niti tožba o slabih plačah. Dolžnost vsakega učitelja je, da žrtvuje vsako leto nekaj za družbo, ker pritrga si nekoliko lahko vsak, kjer si boži. Učitelji moramo pokazati, da imamo razum in srce za svoj narod, da se veselimo njegovega napredka. In nasprotniki ki učiteljem takó radi očitajo brezbriznost in malomarnost v narodnih stvareh, morali bodo končno utihiniti in ceniti učitelje. Sploh moramo učitelji pokazati več samostojnosti, več delavnosti. Zgraditi si moramo kmalu svoj »dom« in zato bode treba žrtvovati mnogo. Ta ideja mora vsakega pravega učitelja naučiti; žnjo se morajo kmalu resno pečati naša društva. Pomagal nam ne bode nihče, pomagat si moramo sami, da se dokopljemo napósled do veljave, do lepše bodočnosti in prave samostojnosti, ki nam gre po vsej pravici. Torej — naprej!

J.

Stezica v nebesa. Bukvice pridnim otrokom namesto podobic. Na svetlo dala in založila J. in Z.

Četrti natis. V Ljubljani, 1891. Tiskala »Katoliška Tiskarna«.

To je jako mična molitvena knjižica, katera je marsikomu še izza prvih natisov prav dobro znana. Za šolsko mladino je jako prikladen molitvenik prvič, ker je oblika jako majhna; drugič je knjižico prav cenó dobiti in tretjič je vsebina otroškemu umu najboljše primerna.

Dasi moram jako pohvaliti č. gg. založnika, da sta omenjeno knjižico zopet izdala, moram vendar grajati napako, da se pri novi izdaji niso popravili slovniški in drugi pogreški, katerih kar mrgoli po knjigi. Vedno se pridiguje in trobi, naj se dajo otrokom v roke le take knjige, ki se odlikujejo po čisti slovenščini. Tukaj je pa ravno v knjigi, ki je v prvi vrsti namenena »pridnim otrokom«, slovniških in drugih »kozlov« brez števila. Ne vem, ako bi mogel vse navesti; skušal bodem vendar vsaj največje zbrati ter jih podati cenj. čitateljem, da potem sami sodijo o zgoraj omenjeni knjigi in o moji trditvi. Nikakor pa ne nameravam s tem žaliti č. gg. izdavitelja, ki sta imela gotovo blag namen pri izdaji »Stezice«, temveč jih le opomniti, ako bi se kedaj prirejela peta izdaja, da popravita nedostatke, ki so v četrti izdaji.

Knjiga, ki se da otroku v roke, naj se gledé pisave ujema s šolskimi knjigami. Po naših šolskih knjigah se poluglasni »e« pred »r«-om vedno izpušča, ker je pisava s poluglasnim »e« zastarela. Največkrat se v tej knjižici greši proti izpuščanju poluglasnega »e«. N. pr. serce in od te izpeljane besede (74krat), smert (mertev, umerjem, 24krat), beseda terpeti (terpljenje, 20krat), prvi (10krat), oberniti (6krat), kerv (s kervjo, 4krat), kerst (4krat), tergati, verzi, marternik (3krat), persi, zaperl (zapreti), deržati, zanikernost, germada, verniti (2krat), čern, terkatí, gerd, stern, ternje, čerka.

Dalje je mnogo slabih, da celo nepravilnih besed, ki se dado z boljšimi, oziroma s pravilnimi nadomestiti. Take so: Glorijo gori vedno ženo namestu: Glorijo gori vedno pojo (str. 7. in 26.); žegnaj nam. blagoslovi (str. 11.); zadržati nam. vesti (str. 33.); narvikši nam. najvišji (str. 40.); povikševalo nam. poviševalo (str. 47.); vikšimi nam. višjimi (str. 49.); učenikov nam. učiteljev (str. 51.); altar nam. oltar (str. 75., 90., 91., 93., 95., 101., 103. itd.); zamogel nam. mogel (str. 92., 97., 200.); marternik nam. mučenik (str. 93.); pripuste nam. dovolijo (str. 120.); premorem nam. morem (str. 124.); zamorem nam. morem (str. 155., 174.); primiru nam. mirep (str. 150.); ni glasu od sebe dal nam. se ni oglasil (str. 150.); obnašanje nam. vedenje (str. 152., 205.); celo nam. vso (str. 165., 174., 188., 196., 201.); eden za družega nam. drug za družega (str. 184.); terpežili nam. trpinčili (str. 187.); martra nam. trpljenje (str. 191. 3krat); britka martra nam. sv. razpelo (str. 140., 197., 202.) (Konec prih.)

Naši dopisi.

Z Brda.* (Konec.) 17. Pri računstvu naj se nazorno računanje izpeljava vedno s števili. Vzrok računskega sklepa naj se pri vporabnih nalogah že od prvencev zahteva. Mere in vage naj se poučujejo praktičneje, ker učenci ta nauk preradi pozabijo. V svrhu hitre in temeljite proučitve v navadnem življenju potrebnega znanja o meri in vagi podal nam je g. nadzornik prav dobro pedagoško navodilo. Evo ga v kratkem:

a) Vse poznanje in razločevanje mer in vag mora sloneti na računskih številih; torej izvajamo sledeče stavke:

m, l, a in g so jednice, 10 je desetica, v meri je »deka« — torej:

$dg = 10 g$; 100 je stotica, v meri je »hekto« — torej:

hetoliter = 100 l. itd.

b) Mere in vage primerjaj kolikor možno drugim podobnim stvarim; n. pr. g je tolikšen kakor gumb pri srajci, dm je tako dolg kakor vrste v knjigah, cm kakor pike v risankah, m^2 ima toliko prostora, da lahko 4 vojaki na njem stojé paroma itd.

Pisava števil je pri vsakem učencu različna; zato smo se pri 3. točki zjediniili o jednotni pisavi istih ter vsprejeli tudi naslednje točke nadzornikove:

a) Številkam naj se natanko določijo oblike.

b) Takoj od prvencev naj se zahteva, da pišejo številke natanko od črte do črte; iz doslednosti moramo dalje isto zahtevati tudi v II. oddelku, ki prične na zvezke računati.

c) Ta zahteva vzdržuj red tudi še v prvem polletji III. oddelka, v drugem polletji pa naj se prično vaditi številke pisati za $\frac{2}{3}$ prostora med črtami.

d) Za vsakoršno pisavo števil se morajo učenci pripraviti z lepopišno vajo znanih desetero znamenj.

18. Pouk v realijah je le tedaj uspešen, ako se opira na jasni nazor, ta pa na najboljše in najpripravnejše učne pripomočke. Da bode znanje, ki ga hočemo učencem po teh predmetih podati trajno, treba, da umé učitelj po proznanih metodičnih načelih družiti realije s spisjem. V prirodoznanstvu naj se učitelj trudi kolikor moč umljivo razlagati in obravnavati nauk o človeku in zdravju.

19. V lepopijski zavladalo je dosedaj preveč razlike v metodi, a premalo uspehov. Zato se je stavila jednotna oblika črk na III. točko konferencije, o kateri govorim spodaj. Prvenci ne smejo — izimši predvaje — nikdar na nenačrtane tablice pisati. Vaje posameznih črk na golo tablico so brez pomena. Da bi se pa pri načrtanih tablicah pisalo ne oziraje se na črte, no, to je pa že

*) V zadnji številki je pri tem dopisu v 26 vrsti neljuba pomota, katero naj se blagoizvoli tako popraviti, da se na mestu »in nadzorništva« bere »in nazadnjaštva«.

najhujši liberalizem. Tudi se ne sme dovoliti, da bi imela dva učenca jedno tablico (komunizem ka-li?).

Početne vaje naj se pričnó v številnice s svinčnikom, ker imajo vsoporednice jednako oddaljene. Obratno pa naj se v IV. oddelku če le možno vadijo lepopis celo na jednorižne zvezke.

20. Risanje vsopredno z lepopijsjem le počasi napreduje. Najlepše uspehe doseza, kakor do sedaj še vedno — kamniška deška šola. Nadzornik priporoča, naj se izmed tovarišev, kateremu gre ta pouk dobro od rok, dobro prouči nove metode prostoročnega risanja ter nas v bodoči konferenciji seznaní z njo.

21. Petje se goji z lepini uspehi. Kjer se ne telovadi, porabi naj se iste pol ure za petje.

22. Za telovadbo so iste razmere, kakor lani. Manjka telovadišč in orodja.

23. Ženska ročna dela poučujejo se s posebno lepimi uspehi v Kamniku in Domžalah. Sedaj se ista poučujejo v 12. šolah.

24. V kmetijstvu se je poučevalo na vseh šolah (19), katere imajo primeren šolski vrt, a uradno so ta pouk naznanila le 3 vodstva. Oziraje se na ta pouk, plaši nas le novejšje dovoljevanje remuneracij (deželna konferencija v tej točki ni nič pomogla! Bog zna, kdo nam bode na stara leta še kruh lomil!)

K sklepu poročila nam je podal še nekaj prav jedrnatih migljajev k pouku, omenivši i Kehrovega reka: »Wenn die Kinder reden sollen, muss der Lehrer schweigen lernen«, za kar smo mu vsi gotovo hvaležni.

Druga točka dnevnega vsopreda se je v toliko omejila, da nam je tovariš Trost čital obseg tvarine za jednorazrednice. Tvarine, kolikor nam jo je on navel, niti na dvorazrednicah prebaviti ne morejo. Ob tej priliki se je vnela živahna debata, katera pa je vsled razgovora o stvareh, ki niso sem pripadale, postala mučna. O stvari govorili so gg.: Malenšek, Keel, Marolt, Blejec, Janežič (Peče), in nadzornik.

Ker je vsled tega čas hitro potekel, prenehali smo zborovanje ob $\frac{1}{2}1$, a ob treh smo to točko nadaljevali ter končno določili vsaj število čitalnih vaj za realije. No, podrobni učni načrt pomagal bode vsem!

Tretja točka vsopreda je bila razprava o jednotnih oblikah črk in števil za pouk v lepopijski, katero je prostovoljno prevzel pisec tega. Razprava poudarja, da jednotna pisava zahteva a) jednotnih zvezkov, b) jednotnih predvaj za črke in c) jednotnih oblik. Referent je vsaki učni moči okraja poslal hektografirani izvod tacih oblik ter tem potem še prej pojasnil svoje misli. Razgovora so se udeležili gg.: Petrovec, Čenčič, Keel, Burnik,

Mesner, nadzornik, Stiasny, Janežič (Dob), Toman, Malenšek in referent sam. Sprejele so se nasvetovane oblike z nekaterimi premembami in predlogo Stiasnyja: c. kr. okrajni šolski svet blagoizvoli hektografirati sprejete oblike črk in številki ter poslati vsaki šoli po jeden izvod. Pri tej točki so se sprejele tudi od nadzornika nasvetovane resolucije:

a) Vaje posameznih črk na golo tablico so brez pomena.

b) Prvih 15 črk se poloviči, torej naj se rabijo gole tablice, katere otroci sproti in povoljno načrtajo.

c) Početne vaje na zvezke naj se pričnó na številkah, če možno s svinčnikom.

d) Piše naj se vsaj zadnje četrtletje na jednorizne pisanke — jednoglasno.

Četrto točko učil je v imeni odbora predsednik Burnik s tem, da je poročal, katere knjige so primerne za otroško knjižnico, katere ne in zakaj ne.

V novi odbor je voljen mesto odšlega Javoršeka — Trante, ostali odborniki pa so stari.

V zmislu 5. točke je poročal načelnik okrajno-knjižnične komisije, Štefančič o nakupu knjig za okrajno učiteljsko knjižnico. V šolskem letu 1890/1. je bilo za njo odločenih 69 gl. 48 kr., ostane primankljaja 2 gl. 53 kr. Ta knjižnica broji 786 del. Pri tej točki vpraša pisec tega predsednika, zakaj ni letošnjega narastka izkazal ter stavi nasvet, naj se narastek vsako leto priobči v »Tovariši«, kar se sprejme. Udje komisije so ostali stari. Nadzornik nasvetuje, naj se za okr. knjižnico omisli še jeden izvod Saatterjevih »1., 2., 3. und 4. Schuljahr« in hrvatski pedagoški letnik »Napredak«.

Čenčič predlaga Kneippovi knjigi: »Meine Was-serkur« in »So sollt ihr leben« v nakup. Oba naveta jednoglasno sprejeta.

Učne knjige za bodoče šolsko leto ostanejo na vseh šolah stare.

Stalni odbor je ostal prejšnji, le namesto Javoršeka je izvoljen Stiasny. Zastopnikom v c. kr. okr. šolski svet za ostalo dobo 3 let je bil voljen z 26 glasovi Trošt, učitelj vodiški, odposlancema v deželno konferencijo pa Tomo Petrovec z 27 in Ljudevit Stiasny s 23 glasovi.

Zborovanje je trajalo — odmor pri obedu odševši — polnih 8 ur: od 9. ure zjutraj do 7. popoldne, tako da smo bili duševno in telesno utrujeni. Nadzornik zaključil zborovanje:

»Zahvaljeva je Vas na živalnem sodelovanji, ki je pomoglo tako lepo in upam tudi koristonosno rešiti naloge denašnjega dne, spominjam Vas še k sklepu stavbe, na katero sem Vas v začetku opozoril. Raznim in časi hudim napadom izpostavljena, potrebuje krepkih vezi. Pripravlja jih složno društveno delovanje, kakeršno je tudi denašnje. Da se pa smemo družiti, zahvaliti se nam je v prvi vrsti premilemu našemu cesarju, kateri nam to ne le dovoljuje, temveč tudi z dano nam postavo po Svojem geslu od nas zahteva, — za to bodi mu nevenljiva slava!

Zbor naudušeno zakliče trikratni »slava!« ter odpoje cesarsko pesem.

Po zborovanji smo sedeli pri čaši dobrega vinca, s katerim nam je postregel g. Levec. Nadzornik g. Letnar je napil gđc. Moos, katera se je od nas poslavljal. Zatem se je pričela — živahna? — kaj še! dolgočasna zabava, kajti delili smo se na več skupin, katerih vsaka je zopet za-se kramljala. Petja ni bilo nikakoršnega, tako da smelo trdim: vsem našim slavcem so se grla posušila! Povsod, v vsakem okraji skrbi se, da petje vsaj v kvartetu zabava itak utrujenega učitelja. Pri nas pa, akoprām sem lansko leto in letos naštel 12 pevcev — lansko leto nič in letos zopet nič! Tužna Evterpa! Francišek Marolt.

Društveni vestnik.

Iz „Pedagoškega društva“ v Krškem. Letnino so plačali:

Za III. leto: Paternost Henrik, učitelj v Radomlji, Kos Mih., učitelj na Homcu, Bregar J., nadučitelj v Kranjski Gori.

Za IV. leto: Šetinec Fr., učitelj v Ponikvi, Leban A., nadučitelj v Komnu, Štrukelj Justina, učiteljica v Komnu, Škrbinec J., nadučitelj v Višnji Gori, dr. T. Romih, meščanski učitelj v Krškem, Mešiček J., nadučitelj v Globokem, Kozole A., učitelj na Vidmu, Bohinec P., kaplan na Vrhnikih, sl. bogoslovna knjižnica v Ljubljani, Čerin J., učitelj v Toplicah pri Zagorji, Sternšek V., učitelj v Št. Petru, Sterle Fr., postajni načelnik v Trbovljah, Hlavka Mar., učiteljica na obrtni šoli v Ljubljani, Valenta B., nadučitelj v Ljubljani, Praprotnik A., upok. šolski ravnatelj v Ljub-

ljani, Gusl E., učiteljica v Ljubljani, Marovt M., učiteljica v Ljubljani, Moos J., nadučiteljica v Ljubljani, Bregar J., nadučitelj v Kranjski Gori, Knific S., učitelj v Besnici, Četina I., učitelj v Laškem Trgu, Klodič A. vit. Sabladoski, deželni šolski nadzornik v Trstu, Cepuder Jak., nadučitelj v Boštajnu, Vohinec E., učitelj v Št. Rupertu, šola v Št. Rupertu, šolske sestre v Celji, Kranjc Fr., učitelj v Slivnici, Vezjak Fr., učitelj pri Sv. Križu, Kožuh J., profesor v Kopru, Stante J., učitelj v Dobovi, Bartl Iv., učitelj v Šmartnem, Levec Iv., nadučitelj v Radečah, Zevnik Ana, učiteljica v Čatežu, Solnc A., učitelj v Tržišči, Humek M., učitelj na Raki, Pretnar J., nadučitelj v Veliki Dolini, Potrebin Lav., učitelj v Veliki Dolini, okrajna učiteljska knjižnica v Sežani, Jurkovič Fr., nadučitelj v Šmariji, Debelak L., učitelj v Šmariji, Frlincec Fr.,

učitelj v Šmariji, Thuma Iv., c. kr. okrajni šolski nadzornik v Postojini, Zarnik M., nadučitelj v Trnovem. (Konec prih.)

Z Belokranjskega.*) Učiteljsko društvo črnomaljskega okraja je zborovalo dne 16. mal. srpana t. l. v Črnomlji. Ker je bila ta dan tudi uradna okr. konferencija, so se morale zbog pomanjkanja časa mnoge točke vsporeda prenesti do prihodnjega zborovanja. Uradna konferencija je trajala do 2. ure popoldne; do 1/24. ure se je učiteljsvo pokrepčalo z jedjo in pijačo, ob 1/24. uri se je začelo zborovanje društva.

Gospod predsednik Jeršinovič presrečno pozdravi zbrano učiteljsvo. Veseli ga, da se je zborovanja udeležilo toliko gospodov. S posebnim zadovoljstvom in radostjo pa naglašja, da so nas počastile tudi gdč. kolegije. Dalje pravi g. predsednik, da je že danes, v dan okrajne konferencije, vspodbujal učiteljsvo tega okraja k pridnosti in vestnosti ter ljubezni do Boga in ljubezni in srčni udanosti do presvetlega cesarja in Nj. prevzvišene cesarske hiše. Ker smo se že dopoldne nekoliko utrudili, obravnavati hočemo sedaj le najvažnejše stvari našega društva, ostalo stvarino, katero bi imeli danes rešiti, pa prenesemo do prihodnjega zborovanja.

Blagajnik g. Šetina omenja, da se v blagajnici od vlnskega leta ni nič spremenilo, ker se letos še ni pobirala letnina od društvenikov. Bodoče leto bode temu gotovo drugače, ker se bode zahteval letni prispevek od vsakega uda (1 gld.) — Jemlje se v znanje.

V novi društveni odbor se izvolijo gg.: Jeršinovič, (predsednik), Šetina (blagajnik), Šest (tajnik), Bartel in Lovšin (odbornika).

Petje gojiti hočemo v bodoče bolje nego do sedaj. Učiteljem-pevcem bode pošiljalo društvo dokaj časa pred zborovanjem pesmi, katere bodedo pri zborovanji popevali. Vsakdo se jih bode naučil doma peti; pri zborovanji jih bodedo kar le peli — sebi v zabavo, stanu našemu v čast in ljudstvu v veselje in v vspodbujajo k lepo ubranemu petju.

Zborovanje jednoglasno sklene, da naše društvo pristopi k »Zvezi«. Gospod tajnik se naprosi, da

*) Slučajno zakasnelo.

kmalu naznani pristop predsedniku »Zveze« g. dr. Tom. Romihu.

Gospod prvomestnik zahvali še udeležence za vidno zanimanje za naše društvo; z lepimi in nautišenimi besedami nas vspodbuja, da se tesno oklenimo društva, kajti le v društvu in slogi je moč! S trikratnim »živio« predobremu našemu vladarju zaključijo zborovanje. Učiteljsvo stojé zapoje cesarsko pesem. —

Da smo se po zborovanji še nekaj časa med napitnicami, petjem in kolegijalnim pogovarjanjem pomudili v Črnomlji, razume se samo ob sebi. —t.

Iz goriškega okraja. Vsem društvnikom in društvnicam našega društva razposlal se je sledeči poziv:

P. n.

Po pravilih ima društvo naše namen gojiti tudi petje.

Da se tudi v tem pogledu zadosti društvenim pravilom, da se ustanovi društven pevski zbor, vabi se Vas prav uljudno, da blagoizvolite nemudoma naznaniti društvnemu pevovodji g. Ambrožu Ponizu, nadučitelju v Rihembergu, kateri glas poje.

Ako se oglasi zadostno število čč. pevk in pevcev, razpošljejo se glaske še o pravem času, da bode moč imeti prvo pevsko vajo že pri prvem prih. zborovanji, katero bode meseca svečana prihodnjega leta v Dornbergu.

Odbor učiteljskega društva za goriški okraj,
meseca listopada 1891.

Vabilo na XC. odborovo skupščino »Maticе Slovenske« v sredo dne 25. listopada 1891. l. ob 5. uri popoldne v društveni hiši na Kongresnem Trgu št. 7.

Dnevni red:

- 1.) Potrjenje zapisnika LXXXIX. odborovi seji.
- 2.) Naznanila predsedništva.
- 3.) Poročilo književnega odseka.
- 4.) Poročilo gospodarskega odseka.
- 5.) Poročilo tajnikovo.
- 6.) Posameznosti.

V Ljubljani, dne 12. listopada 1891.

Predsednik:

Jožef Marn.

Vestnik.

Osobne vesti na Kranjskem. G. Andrej Cvar je dobil začasno drugo učno mesto v Loškem Potoku. V Idriji je dobila gospa Rozalija Janda-Galle I., gdč. Marija Kavčič II., gdč. Antonija Janočna III. in dosedanja suplentinja gdč. Marija Jurman pa IV. učno mesto.

Osobne vesti na Goriškem. V Kanal sta prišli učiteljci gdč. Karla Leban stalno in Marija Kramar začasno; v Rihenberg gdč. Ida Vernja, v Dornberg gdč. Amalija Jelšček, v Solkan gdč.

Kristina Doljak, v Št. Ferjan gdč. Ana Lukman, v Grgar je prišla iz Križa gdč. Ottilija Jug; g. Anton Možina je prišel iz Levpe na Brje pri Rihembergu; na njegovo mesto je šel g. Andrej Tomažič s Srednjega; na Srednje g. Peter Stanič; v Vedrijan g. Davorin Golja; na Banjšice g. Francišek Strgar iz Loma; v Gorenji Čepovan (Vrata) je prišel g. Anton Krmac.

Skušnja učne usposobljenosti. K tej skušnji se je pri izpraševalni komisiji v Ljubljani oglasilo 49

učiteljev in učiteljic, to je najvišje število, katero se je doslej doseglo. Skušnjo, ki se je pričela dne 9. t. m., delajo in sicer:

1.) Za splošne ljudske šole.

A. Učitelji gg.: Hrvat Rudolf iz Orehka pri Postojini, Korbar Avgust iz Šent-Vida pri Cerknici, Schechel Alojzij iz Marenberga na Štajerskem, Novak Jožef iz Dobrove pri Ljubljani, Wohinz Edvard iz Mokronoga, Sitsch Albert iz Šent-Vida nad Ljubljano, Wider Karl iz Dobrépolja, Albrecht Luka od sv. Ane nad Tržičem, Sadar Vendelin iz Zaloga pri Cerkljah, Stritar Jožef od sv. Jederti pri Laškem, Plhak Hugon od sv. Lorenca na Štajerskem, Volc Emil in Falk Aleksander iz Trbovelj, Armič Jožef iz Ljubljane, Cerar Janez iz Škocijana, Gorjup Pavel iz Blagovice, Birk Štefan iz Vrhopolja, Kolbesen Albert iz Starega Trga pri Poljanah.

B. Učiteljice: Gdč. Rauscher Ana iz Šent-Petra pri Novem Mestu, Branchi Marija iz Gorice (pri šolskih sestrah Notre Dame), Leskovic Olga iz Planine, Furlan Marija iz Postojine, Sajovic Marijana iz Trebnjega, Divjak Angela iz Štrekljevca, Fortuna Jožefa iz Velikega Gabra, Burian Viljelmína iz Brezice, Velepč Ivana iz Šent-Petra na Notranjskem, Čidrich Marija iz Pletrovč, Moos Ana iz Žalca, Thienel Albina iz Šent-Petra v Savinjski Dolini, Götzl Pavla iz Žir, Strecker Marija z Blance, Petrovčič Ana v Pod-sredi, Schuller Kristina iz Bohinjske Bistrice, Mlakar Marija iz Planine, Clarici Rozalija iz Črnomlja, potem učiteljice na nunski šoli v Ljubljani M. Kristina Pez-direc, M. Eleonora Hudovernik, S. Ivana Oswald in S. Luitgarda Rihar.

2.) Za meščanske šole gdč. Čidrich Ivana, učiteljica pri sv. Duhu pri Ločah; Steinhauser Karolina, suplentinja na c. kr. deklški šoli v Trstu; Vičič Ana, suplentinja na istem zavodu in šolska sestra Marija Stanislava Voh iz Maribora.

3.) Za francoski jezik gdč. Bengauer Gabriela iz Trsta, Teuber Hermína iz Braunau-a, Lukrecija de Russo iz Šent-Petra, Tschurn Gabriela iz Kranja, Benar Kristina iz Celovca.

IZ c. kr. mestnega šolskega sveta. O seji c. kr. mestnega šolskega sveta dne 24. vinotoka t. l. prejeli smo nastopno poročilo: Na znanje se vzemo stvari, ki so se od zadnje seje rešile kurentnim potom. C. kr. okrajni šolski nadzornik profesor Fr. Levec prečita

letno poročilo o ljudskem šolstvu ljubljanskem in pa izkaz o formalnem postopanju v uradnih poročilih za l. 1890/91. Na predsednikov predlog se sklene oboje nespremenjeno predložiti visokemu c. k. deželnemu šolskemu svetu, poročevalcu pa za sestavo obširnega poročila in za njegovo uspešno delovanje na korist mestnega ljudskega šolstva izreči zahvalo c. kr. mestnega šolskega sveta. — Poročilo o nadzorovanji jednorazrednice na Barji se vzame na znanje ter med drugim sklene, da je pri c. kr. deželnem šolskem svetu predlagati razširjenje te ljudske šole v dvorazrednico, za katero je v sredi šolskega okoliša zgraditi novo šolsko poslopje. Prošnjaina nekega učenca in neke učenke za izpust iz vsakdanje šole se ugodi. O prošnjah dveh učiteljev za denarno podporo se sklene, predložiti ji na višjem mestu s priporočilom v ugodno rešitev. — Sklene se, prositi c. kr. deželni šolski svet, naj izda potrebno navodilo k učnemu črtežu za ženska ročna dela, ker na Kranjskem takega navodila še nimamo in ker je učni črtež sam premalo določen. — Sklene se v teku prihodnjega meseca sklicati v mestno dvorano enqneto, da se posvetuje, kako bi se povzdignilo lepospise na mestnih ljudskih šolah in dosegla jednota v oblikah posameznih črk. — Po predlogu c. kr. okrajnega šolskega nadzornika, prof. Fr. Levca, se soglasno sklene, da je izreči pismeno zahvalo in priznanje učitelju g. Josipu Cepudru za brezplačno vodstvo in uspešni pouk v šolski deški delarni, učitelju g. Fr. Kokaljju za večletni trud in spretno vodstvo okrajne učiteljske knjižnice in bivši brezplačni pomožni učiteljici, gospodični Nikolini Suppanovi, za nje izorno službovanje na mestni nemški deklški ljudski šoli v preteklem šolskem letu. — Učitelju g. Ivanu Krulcu se pripozna prva, učiteljicama, gospodičinama, Mariji Wessner in Mariji Marout druga starostna doklada. — Prošnji pomožnega učitelja za pripust k izpitu za učiteljsko usposobljenost se ugodi.

Pet Knafelnovih ustanov letnih 240 gld. razpisanih je na dunajskem vseučilišči za dijake s Kranjskega. Med mnogimi razpisanimi ustanovami so Knafelrove najboljše dotirane.

Zahvala. Slavno društvo »Narodna šola« je blagoizvolilo poslati podpisani za majhno vsotico obilo šolskega blaga, za kar se ona toplo zahvaljuje v imeni uboge šolske mladine. *Fr. Šmitik*, učiteljica.

Boštanj, 16. vinotoka 1891.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 764.

okr. š. sv. Učiteljsko službo na jednorazredici v Radečah z letno plačo 360 gld. in stanarino 80 gld. je takoj začasno popolniti.

Prošnje je vlagati do 20. listopada t. l. pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici.
dne 31. vinotoka 1891.

Št. 850.

okr. š. sv. Na dvorazrednici z nemškim učnim

jezikom v Črmošnjicah je stalno ali začasno popolniti nadučitelja in drugo učno mesto.

Nadučitelj ima dohodke tretje plačilne vrste, opravilnino 50 gld. in prsto stanovanje, drugo učno mesto pa dohodke IV. plačilne vrste in do mogočne odpovedi jedno sobo za stanovanje v šolskem poslopji.

Prošnje naj se podpisanim potom semkaj vložo do dne 20 listopada 1891.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem
dne 30. vinotoka 1891

»Učiteljski Tovariš« izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje »Slovenskega učiteljskega društva« prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta. Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.